

Andragoškega centra Slovenije

24. Evropski kazalniki: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju

Kazalnik 'udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju' je povezan z eno od petih ciljnih vrednosti ('benchmarks') – njihov pregled je objavljen na naslovu http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc34_en.htm –, ki si jih je Evropska unija zastavila do leta **2010**. Evropsko poprečje udeležbe prebivalstva v kateri koli vrsti izobraževanja in učenja (formalnem in/ali neformalnem) naj bi do tega leta naraslo na **12,5 %**.

Redna letna poročila Evropske komisije o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja (Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training) na tem področju sicer kažejo določen napredek od leta 2000 do 2008 (iz Tabele 1 je razviden porast od 7,1 % na največ 9,7 % v letu 2007), kljub temu pa je zdaj že mogoče ugotoviti, da zastavljeni cilj do konca leta 2010 ne bo dosežen. Kazalnik, objavljen v **Poročilu o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009**, namreč kaže, da znaša zadnje evropsko poprečje udeležbe odraslih **9,5 %** (Anketa o delovni sili, **2008**), presega ga le 11 držav, pod njim pa je 21 držav, zajetih v raziskavi. Poročilo je bilo javnosti predstavljeno 20. novembra 2009, v celoti objavljeno pa je na spletni strani Evropske komisije http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/report09/report_en.pdf.

S pričujočim besedilom nadgrajujemo prispevek **InfO-mozaika št. 7**, ki temelji na podatkih iz Poročila o napredku 2008, in v nadaljevanju prikazujemo še druge kazalnike, ki zadevajo to področje ter osvetljujejo dosežke Slovenije. Naša država v zadnjih letih s tem kazalnikom dosega visoko uvrstitev med državami članicami EU (po podatkih iz leta 2008 smo na šestem mestu med članicami EU oziroma na osmem mestu med vsemi evropskimi državami), med dosežki držav, ki so k Uniji pristopile leta 2004, pa je naš najvišji.

Slovenija je omenjeni kazalnik vključila v **Resolucijo o Nacionalnem programu izobraževanja odraslih** (ReNPIO) v RS do leta **2010** in si za delovno aktivno prebivalstvo, staro od 25 do 64 let, postavila za cilj **15-odstotno** udeležbo v vseživljenjskem učenju. Trenutno so v pripravi izhodišča za novo Resolucijo oziroma za Nacionalni program izobraževanja odraslih, ki naj bi pokrival obdobje od **2011 do 2020**. Naj omenimo še, da je tudi v novem **Strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju do leta 2020** (E&T 2020), sprejetem maja 2009 in objavljenem na spletni strani <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>, kot ciljna vrednost za države članice EU do leta **2020** postavljen višji, **15 %** delež odraslih, udeleženih v vseživljenjskem učenju.

Opozoriti je treba, da je uveljavljeni podatkovni vir za obravnavani kazalnik **Anketa o delovni sili (ADS)** – četrletna raziskava, ki jo izvajajo nacionalni statistični uradi držav članic Unije, na evropski ravni pa podatke usklajuje in prikazuje evropski statistični sistem, Eurostat. Anketa o delovni sili (glej metodološka pojasnila (http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/07-008-MP.htm)) sicer daje podatek o vključenosti odraslih, vendar primarno ni namenjena preučevanju izobraževanja oziroma

vseživljenjskega učenja. Poleg te ima še druge pomanjkljivosti (nekatero je Eurostat že odpravil, npr. četrletne podatke nadomestil z letnimi poprečji), vendar je bila ADS vrsto let edini mednarodno in časovno primerljivi ter zanesljivi vir teh informacij. Tudi v Poročilu o napredku 2009 so za kazalnik o udeležbi odraslih uporabljeni podatki iz te raziskave, saj je le tako zagotovljena kontinuiteta in primerljivost med leti.

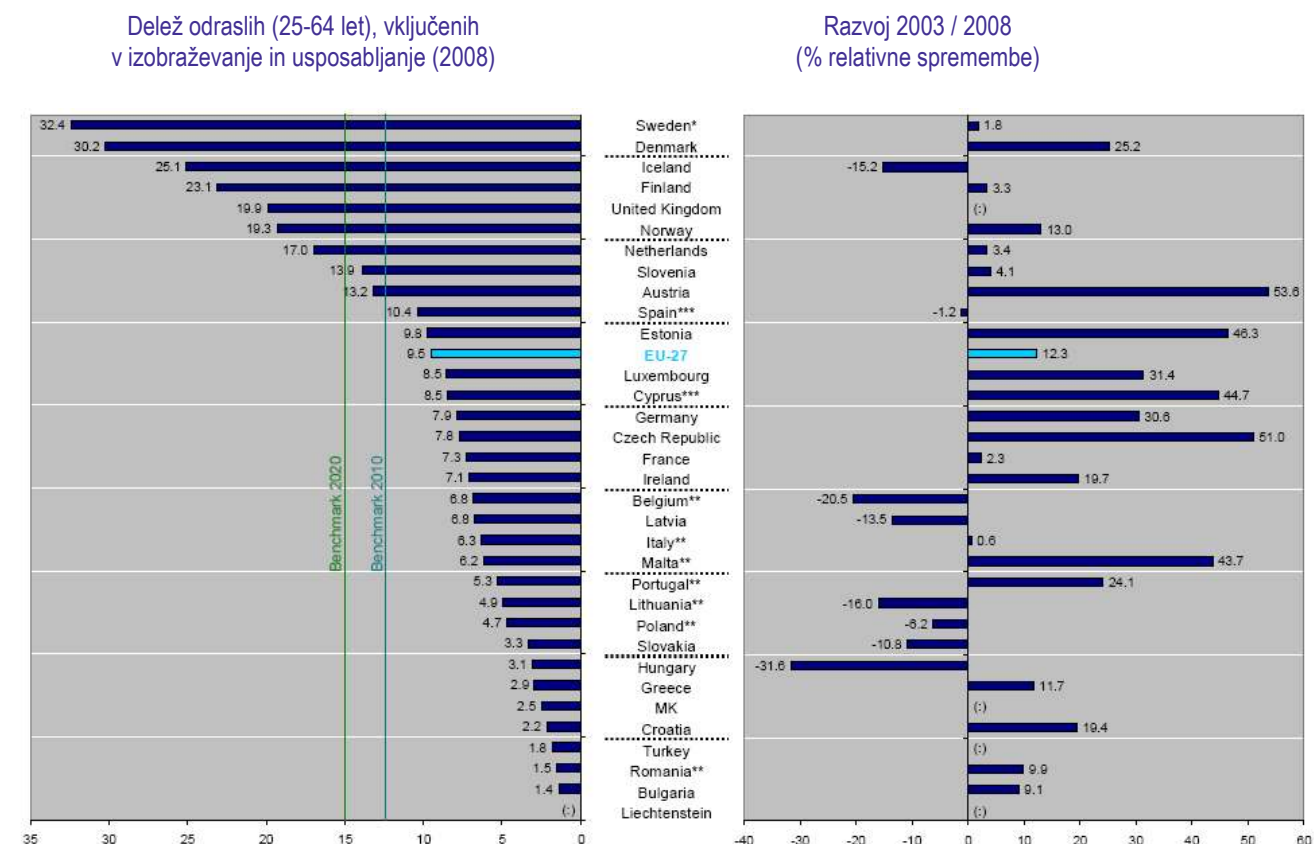
Tabela 1: Stopnje udeležbe odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju po letih

(Odstotek odraslega prebivalstva, starega 25–64 let, vključenega v katero koli obliko izobraževanja in usposabljanja v zadnjih štirih tednih pred izpeljano Anketo o delovni sili – letno poprečje)

	v odstotkih									
	(Ciljna vrednost EU do leta 2010 znaša 12,5 %, do leta 2020 pa 15 %)									
Udeležba v vseživljenjskem učenju (25–64 let)*	2000	2001	2002	2003*	2004*	2005	2006	2007	2008	
Evropsko poprečje (EU25)	7,9	7,5	7,6	9,0	9,9	10,2	10,1	-	-	
Evropsko poprečje (EU27)	7,1	-	-	-	-	-	9,6	9,7	9,5	
Slovenija	:	7,3	8,4	13,3	16,2	15,3	15,0	14,8	13,9	

*Kazalnik se je skoraj v vseh državah EU v letih 2003 in 2004 glede na prejšnja leta znatno povešal zaradi spremenjene in usklajene metodologije ADS, predvsem kar zadeva opredelitev pojma 'udeležba v vseživljenjskem učenju', tako da je prišlo do prekinitvev časovnih vrst. Dodatno spremembo je prinesel preračun na letne podatke, prej so namreč v Poročilih o napredku upoštevali le rezultate pomladanske izpeljave ADS, ki so bili praviloma višji.

Slika 1: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju v evropskih državah, 2008

Vir: Eurostat, Anketa o delovni sili 2008, oktober 2009 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 35)

Z namenom pridobivanja ustrežnejših podatkov o udeležbi odraslih je bila zasnovana **Evropska raziskava o izobraževanju odraslih** (Adult Education Survey, AES), izpeljana v državah članicah v časovnem razponu od 2005 do 2007. V Sloveniji je bila pilotna raziskava izvedena v letu 2006, končna pa leta 2007, in sicer na vzorcu 7.200 oseb. O podrobnejših rezultatih, ki veljajo za Slovenijo, pišemo v prispevku **InfO-mozaika št. 20** (glej <http://arhiv.acs.si/InfO-mozaik/2009/20.pdf>). Na tem mestu omenimo le, da po rezultatih te raziskave Slovenija ne sega tako visoko kot pri Anketi o delovni sili, saj je umeščena nekje v sredino rang lestvice držav članic EU. Še vedno pa je s **40,6 %** deležem odraslih, vključenih v formalno ali neformalno izobraževanje, v družbi držav, ki so nad evropskim poprečjem, saj slednje znaša 36 %.

Skupni podatek 40,6 % v nadaljevanju prikazujemo še po nekaterih strukturnih vidikih, ki ponujajo globlji vpogled v navidezno dobre rezultate ter dajejo slutiti, da izobraževanje ni dostopno vsem plastem prebivalstva v enaki meri.

Tabela 2: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju po doseženi izobrazbi in delovnem statusu

v odstotkih

Country	Educational attainment			Labour status		
	Low	Medium	High	Employed	Unemployed	Inactive
EU average	18.0	36.3	58.8	43.4	24.5	17.3
Belgium	19.8	38.4	63.3	48.9	34.4	17.6
Bulgaria	15.1	39.2	52.8	50.2	7.1	6.5
Czech Republic	14.8	36.6	62.4	47.6	12.6	9.9
Germany	19.9	45.4	63.2	53.0	29.3	26.2
Estonia	19.7	35.9	60.6	49.2	17.3	14.6
Greece	4.0	15.2	31.8	17.8	13.2	5.4
Spain	17.0	35.5	51.1	35.9	25.0	16.6
France	19.1	34.1	57.1	42.3	28.6	12.4
Italy	8.2	30.2	51.4	27.7	16.9	11.4
Cyprus	16.0	39.5	64.7	48.0	31.1	15.7
Latvia	11.0	27.2	58.5	40.1	16.3	10.9
Lithuania	8.8	24.9	61.9	43.4	16.7	8.0
Hungary	2.6	8.6	19.4	12.1	5.5	3.4
Netherlands	25.4	42.0	65.5	52.7	41.1	24.7
Austria	19.1	41.9	68.1	48.3	41.4	23.8
Poland	4.7	15.8	54.4	30.1	13.9	4.5
Portugal	15.9	45.6	64.0	31.5	21.0	9.9
Slovenia	12.7	39.0	67.6	47.7	27.5	21.5
Slovakia	14.2	40.8	61.8	54.0	15.7	11.0
Finland	35.2	51.8	72.9	62.0	34.7	36.3
Sweden	55.9	72.4	89.9	79.3	58.6	51.8
United Kingdom	33.4	52.5	62.6	56.6	33.5	29.8
Croatia	3.9	21.2	54.9	32.3	5.0	6.0
Norway	37.8	51.9	72.3	60.3	45.8	29.9

Vir: Eurostat, Raziskava o izobraževanju odraslih, rezultati 2007 (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja **2009**, str. 82)

Dosežena izobrazba: nizka – ISCED 0-2, srednja – ISCED 3-4, visoka – ISCED 5-6

- **Vpliv dosežene izobrazbe na udeležbo:** iz Tabele 2 je razvidno, da se v največji meri izobražujejo tisti, ki že imajo relativno visoko stopnjo dosežene izobrazbe; ta podatek za Slovenijo znaša 67,6 % vseh prebivalcev z visoko stopnjo izobrazbe, medtem ko je evropsko poprečje 58,8 %. Po drugi

strani pa smo z 12,7 % udeležbo ljudi z nizko stopnjo izobrazbe pod evropskim poprečjem, ki znaša 18,0 %. Podatki o evropskih poprečjih, pridobljenih z AES, se dokaj ujemajo s podatki pridobljenimi z Anketo o delovni sili, saj iz slednjih izhaja, da se manj izobraženi v izobraževanje vključujejo kar 5-krat manj kot visoko izobraženi.

- **Vpliv delovnega statusa na udeležbo:** iz gornje tabele je razvidno tudi, da se v Sloveniji zaposleni odrasli pričakovano izobražujejo v veliko večji meri (47,7 % vseh zaposlenih) kot brezposelni (27,5 %) in neaktivno prebivalstvo (21,5 %), vendar smo z vsemi tremi kazalniki nad evropskim poprečjem.
- **Vpliv starosti na udeležbo:** tabela 3 kaže, da se v Sloveniji v največji meri izobražujejo pripadniki starostnega razreda 25-34 let, teh je vključenih več kot polovica. Najmanj se izobraževanja udeležujejo pripadniki starostnega razreda 55-64 let – le 22,2 %, kar je ob pospešeno starajočem se prebivalstvu zaskrbljujoče. Tudi v tem primeru je Slovenija s kazalniki za vse tri starostne razrede nad evropskimi poprečji.

Tabela 3: Udeležba odraslih (25–64 let) v vseživljenjskem učenju po starostnih razredih

v odstotkih

Country	Age			Total
	25-34	35-54	55-64	
EU average	45.3	37.5	21.7	36.0
Belgium	56.3	42.3	23.5	40.5
Bulgaria	44.7	39.7	20.3	36.4
Czech Republic	44.1	43.0	21.7	37.7
Germany	53.3	48.7	28.2	45.4
Estonia	52.5	42.6	27.5	42.1
Greece	22.7	14.0	5.1	14.5
Spain	39.7	30.8	17.0	30.9
France	48.2	35.9	16.2	35.1
Italy	30.5	23.0	11.8	22.2
Cyprus	53.2	41.1	20.1	40.6
Latvia	39.0	34.3	21.8	32.7
Lithuania	42.7	35.1	19.0	33.9
Hungary	15.8	9.0	2.5	9.0
Netherlands	59.7	44.9	28.8	44.6
Austria	47.1	45.7	25.4	41.9
Poland	34.1	20.7	6.8	21.8
Portugal	40.3	25.5	10.9	26.5
Slovenia	52.2	42.6	22.2	40.6
Slovakia	51.0	48.3	23.8	44.0
Finland	66.0	58.6	37.8	55.0
Sweden	81.0	76.4	60.7	73.4
United Kingdom	58.8	50.3	37.0	49.3
Croatia	33.5	20.2	9.0	21.2
Norway	65.0	55.5	41.2	54.6

Vir: Eurostat, Raziskava o izobraževanju odraslih (glej Poročilo o napredku pri uresničevanju Lizbonskih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja 2009, str. 82)

Podatki, ki Slovenijo po skupnem kazalniku udeležbe v vseživljenjskem učenju uvrščajo visoko, torej lahko privedejo do zmotnega zaključka, da v pospeševanje izobraževanja odraslih ni potrebno vlagati, a resnica je drugačna. Poenostavljeno povedano gre za to, da privilegirane ciljne skupine pridobivajo še več, medtem ko drugi zaostajajo. Nekatere ciljne skupine (npr. tisti z nizko doseženo izobrazbo ali starejši odrasli) so odrinjeni na rob, zato je njim v politiki izobraževanja odraslih ter njenem udejanjanju potrebno nameniti največjo pozornost. Tudi v zgoraj omenjenem Strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju do leta 2020 je zapisan napotek, naj države znotraj postavljenih kazalnikov EU oblikujejo nacionalne cilje, ki jim jih narekujejo strukturna neskladja.

Poleg tega je treba opozoriti, da visoka stopnja udeležbe v izobraževanju oziroma učenju še ne pomeni dejanske usposobljenosti prebivalstva. Na realna tla so Slovenijo postavili slabi rezultati študije o funkcionalni pismenosti odraslih (IALS, 1997), po katerih velik delež prebivalstva dosega ravni, ki ne zadoščajo za uspešno delovanje v sodobni družbi; o tem podrobneje pišemo v prispevku **InfO-mozaika št. 17** (<http://arhiv.acs.si/InfO-mozaik/2009/17.pdf>).

Trenutno je v pripravi nova mednarodna študija preverjanja zmožnosti odraslih (PIAAC), ki bo predvidoma v letu 2012 pokazala, ali visoka stopnja udeležbe v vseživljenjskem učenju prinaša tudi visoko in večstransko usposobljenost prebivalstva. Slovenija se je v letu 2009 v raziskavo PIAAC sprva vključila, a čez nekaj mesecev izstopila, zato te pomembne informacije za našo državo po vsej verjetnosti ne bomo pridobili.

Kontaktna oseba za področje: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Informacijo pripravila: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, zvonka.pangerc@acs.si

Viri:

- Delovni program Lizbonske strategije 'Izobraževanje in usposabljanje 2010' (14. 6. 2002), http://eur-lex.europa.eu/pri/en/oj/dat/2002/c_142/c_14220020614en00010022.pdf
- Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji do leta 2010, Uradni list RS, št. 70/2004
- Sklepi Sveta z dne 25. maja 2007 o skladnem okviru kazalnikov in meril za spremljanje napredka pri doseganju lizbonskih ciljev v izobraževanju in usposabljanju <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:311:0013:0015:SL:PDF>
- Sklepi sveta z dne 12. maja 2009 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju („ET 2020“) (2009/C 119/02) (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:SL:PDF>);
- Progress towards the Lisbon Objectives in Education and Training. Indicators and Benchmarks – 2009; http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/report09/report_en.pdf;

